חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

עין משפט נר מצוה

רמז א מרי פ"ח מהל' טוען הלכה ג סמג עשין פט טש"ע ח"מ סי' סג סעיף יח ופר' קנב סי"ב: רמז ב ג מרי פ"ט מהל' גזלה הלכה ח סמג לאוין פח טוש"ע ח"מ סי' סב:
ריז ד מרי' שם ופכ"ג מהל' גזלה הל' ל סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנב סעיף ה ומש"ע חו"מ סי' פו סעי' ג ופ"ש נתב"ה: ריח ה מרי' פ"ח מהל' מכירה הלכה ח סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנב סעיף ב:

רבינו גרשום

מצי טעין לקוחות הן בידי אינהו נמי לא מצי טעני וקשיא: אמר רב חסדא לא שנו. הא דאמרן דאינו נאמן דעליה להביא ראיה שהן שלו אלא שאין חלוקין בעיסתן. כלומר שעדיין לא חלקו ירושתן וארכלין יחד מעיסה אחת: אבל חלוקין בעיסתן. שכבר חלקו ואעפ"כ נושא ונותן בחלקם והאי על האחין להביא ראיה דאינו שלו דאי לא מייתו ראיה ט) מוחזק זה בזה דאימור מעיסתו קיבץ. כלומר מזגוהו ועצמם וקיבץ ממון ועשה אלו אונות ושטרות ולהכי כתובין על שמו: בעדים. שיורעין שהם שלו: בקיום דשטר. שאם קיימו בית דין אלו שטרות על שמו דכתבי הכי שטרא של פלוני נפק לקדמנא ודאי שלו הן דבית דין לא הוי מקיימי על שמו אי לא דבקיאי דהן שלו: הא רב ושמואל הא רבה ורב ששת. כולהו גילו טעמיהו בדבר זה: מר כמאן סבירא ליה. כלומר מה דעתך כזה: וכן אשה אלמנה שנישאת ונותנת בתוך הבית. של יתומין דעדיין לא נסתלקה מהם: שנפלו לי מבית אבי אמא. והוא הדין שנפלו לה מאביה עצמה לאחר מיתת בעלה דהכי יכולה למימר: אימא לא גזלה מיתמי. ותהא מהימנא ועל היתומים לאיתויי ראיה. קמ"ל דאפי' הכי לא מהימנא אי לא מייתא ראיה: פסקא במה דברים אמורים. דצרוך חזקה ג' שנים: במחזיק. כלומר כגון כל הני דאמרן לעיל דזה המחזיק טרון לקחתי והמערער אומר לא מכרתי דאינו מודה לי אבל היכא דמכר או נותן מתנה צריך כל אחד להחזיק בחלקו כדי שלא יהיו יכולין לחזור בהן. וכן המחזיק בנכסי הגר שמת אינן צריכין ג' שנים לחזקה. אלא נעל שסתם פתח כל שהוא או פרץ כי מעט או גדר כל שהוא לאלתר הוי חזקה: בקדושין רבי לוי. במסכת קדושין בבית המדרש של לוי: בפניו לא צריך למימר ליה לך חזק וקני. כלומר אם המקבל הוא שם בפני הנותן לא צריך למימר ליה הנותן לך חזק וקני אע"ג דלא קאמר ליה אי מחזיק מקבל בנעל וגדר כל שהוא קני. אבל שלא בפניו כגון שהקרקע בעיר אחרת

ט) נ"ל לון מופלסן מחזקתו דמוחזק זה כזה.

מסורת הש"ס

ט) נרי הרא"ש שרביא ופר' תוס' לקמן נג. ד"ה נעל וכו' בשיטמה פ' מפקי מי קלנ). ב) [תוספתא דקידושין פ"ח]. ג) [רי"ש הוא רבי ישמעאל נאמן. רש"ל], ד) נ"ל נקוטי. דק"ס.

גליון הש"ם

רשב"ם ר"ה ופבק כו' ופפירבא דאמוראי שייך לומר קשיא. עי' מהרלרן דף עב ע"ב בכ"מ ד"ה קשיא ופס דף קיב ע"ב בכ"מ ד"ה קשיא ובמהר שנא שם ופי' לקמן דף קמ ע"ב בכ"מ ד"ה קשיא ובפלפולא חריפתא שם על הרא"ש ובמרי"ק דף כ' ע"ב בתוספות ד"ה חייב שתים:

הגהות הב"ח

(א) גמ' למקני בעלמא הוא דבעי נעל וגדר ופרץ וכו' מני רב שרביא בקידושין דפי לי בעל וגדר ופרץ: (ב) רש"ם ד"ה בקיום וכו' שטר זה דבירון: (ג) ד"ה מלי וכן וכו' ומלי רבותא. נ"ב וה"נ פרש"י בפ"ק דף קיד ע"ב: (ד) ד"ה בקידושין דפי לי בתוספתא (בברייתא) מז"מ וכ"ה הגהה היא: (ה) תוס' ד"ה דברים וכו' ותו"ת הא דתנא וכו' הגא לו שם בגיבה: (ו) באר"ד דגעוברים הם משום: (ז) באר"ד נאמר שאין עשוי להשאיל: (ח) באר"ד ולמה"ל דוד נגלה:

דברים העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחים הן בידי אינו נאמן. וקשה דאמר בפ' כל הנשבעין (שבועות דף מו. ופס) א"ר יהודה דאיתו דאמרי שהטמין כלים תחת כנפיו וילא ואמר לקוחין הן בידי אין נאמן ולא אמרן אלא בנעל הבית שאינו עשוי למכור כליו ולא אמרן אלא בדברים שאין עשוין להטמין ולא אמרן אלא בדברי העשוין להשאיל ולהשכיר אלמא דאפילו בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר נאמן אי ליכא כל הני מילי דקאמר שאין עשוי למכור כליו וכלים שאין דרכן להטמין ונראה לר"ת דגרס התם וכולהו נמי כי ליתנהו לא אמרן אלא בדברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר אבל דברים העשוין להשאיל ולהשכיר אפי' ליתנהו לחד מהני אין נאמן וכן גורס רב האי בשערים (שער מ) וכן ר"ח וכן מוכח בשילהי המקבל (נ"מ דף קעו.) ופ"ת (ט) דתנא בהגחל בתרא (נ"ק דף קיד:) המכיר כליו ופפירו ביד אחר וילא שם גנבה בעיר ישבע כמה הוליא ויעול והשתא אפי' לא יצא שם גנבה יהא נאמן לומר שגנבוה מיגו דאי בעי אמר השאלתי לך דספרים הן עשוין להשאיל דאפי' ספרא דאגדתא אמר הכא דעשוין להשאיל כ"ש שאר ספרים כדאמר בגערה שנתפתחה (כתובות דף כ.) ולדקתו עומדת לעד זה הכותב ספרים ומשאילן לאחרים ואין לומר דלא מהימן במיגו דומר דגנובים (ו) משום דאמזוקי אינשי בגנבי לא מחזקינן כדאמר בכל הנשבעין (שבועות דף מו:) דלא דמי דהתם ודאי אינו נאמן לאחזוקי הוהא גברא בגנבי אפי' במיגו אבל הכא שאינו אומר פלוני גנבם אלא שהם גנובים מהימן שפיר דכמה גנבים יש בעולם ואין לומר נמי דלאו מיגו הוא שאינו טוען בלון השאלתי לך לפי שאותו יודע בו שהוא משקר דהא לעיל (דף לא.) אמר דנאמן לומר של אבותי הוא שלקחוה מאבותיך במיגו דאי בעי אמר מיגו דאיכא זבינתיה אע"פ שהוא יודע דלאו מיניה זבנה וכן בפרק שני דכתובות (דף טו: וע"ש בתוס' ד"ה ומודה) תנן דנאמן לומר שדה זו של אבוך היתה ולקחתיה הימנו במיגו דאי בעי אמר לא היתה של אבוך מעולם אע"פ שהכן יודע שהיתה של אביו ומהנהו עזי דאלבוב חוטלי בנהרדעא לעיל (דף לו.) אין ראיה דאיכא למימר כגון שמכמישו ואומר שלא אכלו כל כך דהשתא הוי מיגו טוב ותירץ ר"ת דהתם מיירי בשדה שאין (ז) עשוין להשאיל ולהשכיר לזה שקנאם כגון דלא גיים ביה ולפי זה אם עשוי להשאיל לו אפי' לא יצא לו שם גנבה נאמן לומר שהם גנובים במיגו ולמה"ר (ח) דודי נראה דלא מהימן במיגו דהוי מיגו דהוליא אע"פ שנוטל דמים שהוליא:

אימא מעיסתו קימץ אע"ג דלא טעין הכי אלא אומר מבית אבי אמא מ"מ נאמן במיגו דאי בעי אמר מעיסתי קמצתי:

דטרחא קמי יתמי אימא לא גזלה מיתמי. קשה לרשב"ם דאדרבה מהאי טעמא דטרחא קמי יתמי גזלה מיתמי כדאמר בהשולח (ביטין דף לה.) בההוא גברא דטרחא קמי יתמי אמיא לאוריי ומיכרך דה"ל קאמר הכא קמ"ל דלא אמרינן דלא גזלה אלא אדרבה אמיא לאוריי כדאמר בגיטין:

נעל ונדר כל שהוא בו'. בגמרא פר"ש דהאי נעל הייט שקבע מנעול בדלת דהוי בנין אבל סגר הדלת ונעל במפתח בנכסי הגר דליכא דאמר ליה לא הוי חזקה דאין זה אלא כמבריח אדי מנכסי מכירו אע"ג דבריש פסחים (דף ד. ופס ד"ה אם) אמר דמשמעו לו מפתח הוי הבית בחזקת שוכר לבדקו וה"ה לקנותו ה"מ

כדשלח רב הונא בר אבין ᵃדברים העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן קשיא: אמר רב חסדא ᵇלא שנו אלא דאין חלוקין בעיסתן אבל חלוקים בעיסתן אימור מעיסתו קימץ ראיה במאי רבה אמר ᶜראיה בעדים רב ששת אמר ראיה בקיום השטר אמר ליה רבא לרב נחמן הא רב והא שמואל הא רבה והא רב ששת מר כמאן סבירא ליה א"ל אנא מתניתא ידענא דתניא אחד מן האחין שהיה נותן ונושא בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הן שנפלו לי מבית אבי אמא עליו להביא ראיה וכן ᵈהאשה נושאת ונותנת בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמה ואמרה שלי הן שנפלו לי מבית אבי אבא או מבית אבי אמא עליה להביא ראיה מאי וכן מהו דתימא אשה כיון דשביחא לה מילתא דאמורי קא טרחא קמי יתמי לא גזלה מיתמי קא משמע לן: במה דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו וכו': אטו כל הני דאמרינן לאו בני חזקה נינהו חסורי מחסרא והכי קתני במה דברים אמורים בחזקה שיש עמה טענה כגון מוכר אומר לא מכרתי ולוקח אומר לקחתי אבל חזקה שאין עמה טענה כגון נותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר דלמקני בעלמא הוא (ה) נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה תני רב (ו)הושעיא בקדושין דבי לוי (ז)נעל גדר פרץ כל שהוא בפניו הרי זו חזקה בפניו אין שלא בפניו לא אמר רבא ᵉהכי קאמר בפניו לא צריך למימר ליה לך חזק וקני

שלא

כדשלח רב הונא בר אבין העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן. אמר רב חסדא: לא שנו אלא דאין חלוקין בעיסתן. אבל חלוקים בעיסתן אימור מעיסתו קימץ. ראיה במאי רבה אמר ראיה בעדים. רב ששת אמר ראיה בקיום השטר. אמר ליה רבא לרב נחמן הא רב והא שמואל הא רבה והא רב ששת מר כמאן סבירא ליה. א"ל אנא מתניתא ידענא דתניא: אחד מן האחין שהיה נותן ונושא בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הן שנפלו לי מבית אבי אמא עליו להביא ראיה וכן האשה נושאת ונותנת בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמה ואמרה שלי הן שנפלו לי מבית אבי אבא או מבית אבי אמא עליה להביא ראיה. מאי וכן מהו דתימא אשה כיון דשביחא לה מילתא דאמורי קא טרחא קמי יתמי לא גזלה מיתמי קא משמע לן: במה דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו וכו': אטו כל הני דאמרינן לאו בני חזקה נינהו חסורי מחסרא והכי קתני במה דברים אמורים בחזקה שיש עמה טענה כגון מוכר אומר לא מכרתי ולוקח אומר לקחתי אבל חזקה שאין עמה טענה כגון נותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר דלמקני בעלמא הוא נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה תני רב הושעיא בקדושין דבי לוי: נעל גדר פרץ כל שהוא בפניו הרי זו חזקה בפניו אין שלא בפניו לא אמר רבא הכי קאמר בפניו לא צריך למימר ליה לך חזק וקני

שלא

מסורת הש"ס

מומ' לקמן נג. ד"ה נעל וכו' בשיטמה פ' מפקי מי קלנ). ב) [תוספתא דקידושין פ"ח]. ג) [רי"ש הוא רבי ישמעאל נאמן. רש"ל], ד) נ"ל נקוטי. דק"ס.

גליון הש"ם

רשב"ם ר"ה ופבק כו' ופפירבא דאמוראי שייך לומר קשיא. עי' מהרלרן דף עב ע"ב בכ"מ ד"ה קשיא ופס דף קיב ע"ב בכ"מ ד"ה קשיא ובמהר שנא שם ופי' לקמן דף קמ ע"ב בכ"מ ד"ה קשיא ובפלפולא חריפתא שם על הרא"ש ובמרי"ק דף כ' ע"ב בתוספות ד"ה חייב שתים:

הגהות הב"ח

(א) גמ' למקני בעלמא הוא דבעי נעל וגדר ופרץ וכו' מני רב שרביא בקידושין דפי לי בעל וגדר ופרץ: (ב) רש"ם ד"ה בקיום וכו' שטר זה דבירון: (ג) ד"ה מלי וכן וכו' ומלי רבותא. נ"ב וה"נ פרש"י בפ"ק דף קיד ע"ב: (ד) ד"ה בקידושין דפי לי בתוספתא (בברייתא) מז"מ וכ"ה הגהה היא: (ה) תוס' ד"ה דברים וכו' ותו"ת הא דתנא וכו' הגא לו שם בגיבה: (ו) באר"ד דגעוברים הם משום: (ז) באר"ד נאמר שאין עשוי להשאיל: (ח) באר"ד ולמה"ל דוד נגלה:

קונין כדקתני מתני' בתמיה: **כמה דברים אמורים.** דבעינן ג' שנים: **בחזקה שיש עמה טענה.** כלומר ערעור: **אבל בחזקה שאין עמה טענה.** שבעל הקרקע מודה לו ליטלה כגון נותן מתנה כו' כיון דנעל גדר ופרץ כל שהוא כפני עדים הוי חזקה לקנות שלא יוכל לחזור עוד זה בזה: **בקדושין דבי לוי.** בתוספתא (ד) בברייתא דמס' קדושין שסידר לוי כמו שסידרו ר' חייא ור' הושעיא: **נעל וגדר ופרץ בפניו.** במקח וממכר מיירי דתנן בקידושין (דף כו.) דקרקע נקנית בחזקה: ותמתה גמ' **בפניו הוא דהוי חזקה אבל שלא בפניו.** דמוכר אם נעל וגדר שלא בפניו לא תיהוי חזקה בתמיה: **ה"ק.** אם גדר ופרץ לוקח בפניו דמוכר לא צריך למימר ליה מוכר ללוקח לך חזק וקני אלא מכיון שנתרצה לו למכרה בכך וכן מעות והחזיק זה בפניו הוי חזקה דימחל ליה בהן חזקה והלכך שתיק ולא יוכל מוכר לחזור בו עוד והלוקח נתחייב לו דמי מקחו:

שלא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com